

Het Kustersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 13
2019

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Koos Nieuwenhuizen, Piet Pruijssers, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 3
augustus

Van de redactie

De schoolvakanties zijn bijna voorbij als dit Kustersluik bij u op de deurmat valt. In de vakantie zijn allerlei voorbereidingen getroffen voor de start van verschillende activiteiten in onze vereniging. Over al die activiteiten wordt u geïnformeerd in dit nummer van ons verenigingsblad.

Ik vraag uw aandacht voor een extra lezing op **5 september 2019**. Deze lezing stond niet aange-

kondigd in het jaarprogramma. De lezing gaat over Dolle Dinsdag 1944 en de gebeurtenissen daar omheen in ons dorp. Lees de uitnodiging in dit blad met aandacht.

Daarnaast vindt u de uitnodiging voor de jaarlijkse grote excursie op **zaterdag 28 september 2019**. De reis gaat deze keer naar Zeeland. Het programma laat een interessante dag zien. Lees met interesse wat onze voorzitter schrijft over de opening van het nieuwe verenigingsgebouw op **zaterdag 5 oktober 2019**.

Zoals u ziet moet u dit nummer van Het Kustersluik niet zomaar terzijde leggen, want dan mist u echt erg veel.

Naast alle nieuwe activiteiten kunt u ook lezen over wat er de afgelopen maanden te beleven is geweest. Altijd interessant voor de thuisblijvers.

De redactie vindt dat ze elk nummer afsluiten met een interessante puzzel. Ad Wagemakers laat ons meegenieten van allerlei details die hij in ons dorp tegenkomt. Maar een puzzel zonder oplossers van die puzzel kan natuurlijk niet. Ik denk dat er thuis bij de koffie wel gesproken wordt over de foto uit die rubriek en wellicht wordt er ook een antwoord gevonden. Daar blijft het dan bij. Stuur uw antwoord naar de redactie.

Veel leesplezier.

Rien Visser

Van de voorzitter

Midden in de vakantieperiode schrijf ik dit stukje voor Het Kustersluik.

Allereerst het mooie bericht dat ons oude verenigingsgebouw 'Ons Huis' is verkocht. Ik meldde al in de ledenvergadering dat er diverse serieuze geïnteresseerden waren, die belangstelling hadden voor het pand. Op dinsdag 9 juli is de leveringsakte gepasseerd bij de notaris. De nieuwe eigenaar is al jaren lid van onze vereniging en is ook een vaste sponsor: Assurantiekantoor Van Ierland. Zij zullen de Wendelnesseweg oversteken en kantoor gaan houden in het aangekochte pand. Wij wensen hen veel succes in Schoolstraat 1a!

Onze oproep voor schrijvers van artikelen voor Bruggeske heeft nog geen resultaat opgeleverd. Kent u iemand of wellicht wilt u zelf weleens iets schrijven over een onderwerp, neem a.u.b. contact op met het bestuur.

Dit geldt ook voor een kandidaat-bestuurslid! Volgend jaar is weer een bestuurslid aftredend en wij willen graag in contact komen met leden die zich voor een bestuursfunctie beschikbaar stellen. Laat wat van u weten!

Piet Pruijssers

Pand Julianalaan 5

Even bijpraten over ons nieuwe pand aan de Julianalaan. Daar heeft men de afgelopen maanden niet stil gezeten. Veel werk is er verzet. Het proces van registreren van de objecten en het plaatsen in het objectendepot en ook het sorteren en archiveren van de boeken en ons papierenarchief heeft nogal wat manuren gekost. Men is bezig met de laatste loodjes. Vervolgens zal in augustus en september de 'tentoonstellingsruimte' worden ingericht. De indelingsplannen zijn geschetst. Wij zijn erg benieuwd hoe dat wordt. En dan zijn de ogen gericht op **zaterdag 5 oktober a.s.:** de dag van de officiële opening.

's Ochtends vindt het officiële gedeelte plaats voor genodigden. De naam van het gebouw zal dan worden onthuld. En 's middags 'open huis' voor alle leden en andere belangstellenden. Opa's en oma's worden uitgenodigd om hun kleinkinderen mee te nemen en hen te vertellen over vroeger. Er zullen muzikale activiteiten zijn. En natuurlijk volop gelegenheid om ons nieuwe gebouw te bekijken. U kunt ook een gokje wagen naar de gebruikswaarde van een voorwerp. U krijgt van de vereniging één consumptie in Zidewinde. Daar zullen oude films worden vertoond. Kortom een feestelijke dag waar wij als vereniging naar uitzien. U krijgt hiervoor nog een uitnodiging. U ziet dat er de komende maanden volop activiteiten zijn in onze vereniging.

Piet Pruijssers

Bruggeske

Toen ik het bericht las dat 'Bruggeske' misschien moest stoppen omdat er niemand was die de taak van Hans van den Burg overnam, heb ik gemeend dat dat toch echt niet kon. Dus heb ik de voorzitter Piet Pruijssers gemeld dat ik in geval van nood wel bereid ben om er tijd aan te besteden.

Wie ben ik?

Mijn naam is Hans Dorr, ik ben 70 jaar oud en sinds een paar jaar gepensioneerd waterbouwer. Getrouwd met Margriet en vader van 3 dochters en opa van negen kleinkinderen. Wij wonen sinds 2000 in Capelle en wij zijn altijd geïnteresseerd geweest in de lokale geschiedenis. Dus werden we al snel lid van de heemkundevereniging. Mijn vakgebied was uitvoerende waterbouwkunde en vandaar heb ik geen ervaring met het maken van tijdschriften. Wel ben ik betrokken geweest bij een paar boekuitgaves en proceedings van congressen en met die ervaring moet ik wel wat kunnen inbrengen. Ik wil het in ieder geval proberen. Na overleg met Hans van den Burg heb ik enig idee van wat het inhoudt. We hebben afgesproken dat ik in eerste instantie het contact met de schrijvers zal onderhouden en verder doen wat nodig is ter ondersteuning.

Hans Dorr

**Uitnodiging voor een gedachtenwisseling op donderdag 5 september 2019
over Dolle Dinsdag 1944 met Inge Boezer, dr. Jack Didden en Piet Pruijssers**

75 jaar na 'Dolle dinsdag'

Een goed gelegenheid om de gebeurtenissen in Sprang-Capelle en Waalwijk rond 4-6 september 1944 eens onder de loep te nemen. Drie personen: Inge Boezer-Janssens, dr. Jack Didden en Piet Pruijssers wisselen met elkaar en met de mensen in de zaal van gedachten over die periode.

Herinneringen aan de oorlog herzien?

Op en rond Dolle Dinsdag, 5 september 1944, spelen zich in heel Nederland emotionele taferelen af. Er zijn berichten dat het land nu elk moment bevrijd kan worden van de Duitse bezetting. Het valse radiobericht dat Breda bevrijd is, zorgt voor veel euforie. Vlaggen en oranje vaandels worden tevoorschijn gehaald. Onder NSB'ers en andere collaborateurs breekt paniek uit. Dan komt de mededeling dat het bericht onjuist is. Het worden verwarrende dagen.

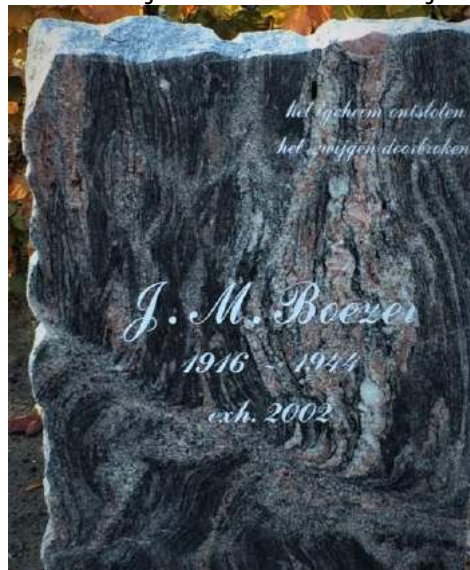
Ook in onze omgeving gebeuren er allerlei aangrijpende en onverwachte dingen. Mensen worden overmoedig. Landwachters worden door verzetsmensen en anderen opgepakt en vastgezet in een boerderij in Capelle.

Op 6 september, de dag na Dolle Dinsdag worden in Waalwijk burgemeester Moonen en de broers Hoffmans ter dood veroordeeld door een SS-officier. Zij worden achter het gemeentehuis gefusilleerd. Vincent Hoffmans overleeft de executie.

Een Sprang-Capellenaar die bij de landwacht is aangesloten, Jan Boezer 28 jaar oud, vader van drie kinderen en onwetend dat er nog een kind op komst is, wordt 'vermist'.

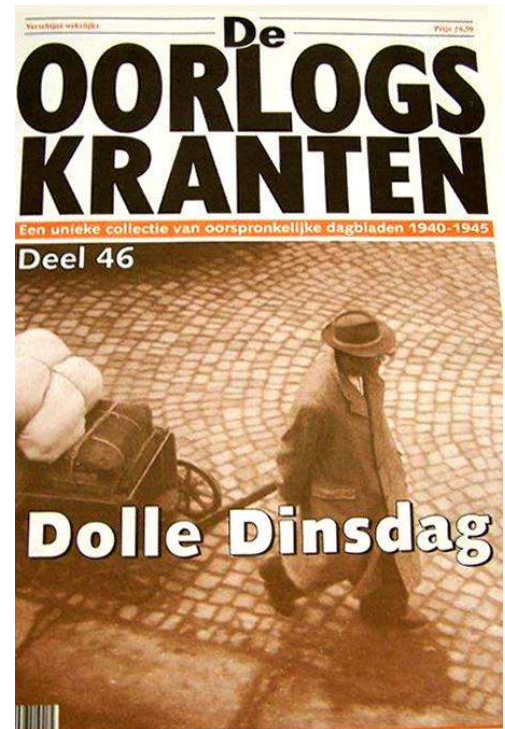
De leden van de verzetsgroep André verlaten het dorp.

Wat is er hier nu allemaal gebeurd en wat hebben bovenstaande gebeurtenissen met elkaar te maken? En zijn de verhalen die wij kennen wel de werkelijkheid? Of worden er misschien zaken verzwegen? Moeten wij 75 jaar na dato onze herinneringen herzien of aanvullen?

*Het geheim ontsloten.
Het zwijgen doorbreken.*

moet kunnen worden. Wellicht wordt de geschiedschrijving over deze gebeurtenissen meer volledig, dan tot nu toe is vastgelegd.

Wat is goed en wat is fout? Waren de verhoudingen wel zo zwart-wit tijdens de bezetting?

Hierover zullen wij met dr. Jack Didden, die veel geschreven heeft over deze periode in de Langstraat, van gedachten wisselen. Jack heeft in het verleden ook veel leden van de verzetsgroep André gesproken.

Daarna zal Piet Pruijssers een korte inleiding houden over 5 september in Sprang-Capelle en er wordt een verkorte EO-documentaire uit 2002 vertoond, waarin Jan Boezer jr., die zijn vader niet heeft gekend, vertelt over de invloed van deze gebeurtenissen op zijn leven. Jan is helaas in april jl. overleden en heeft voor zijn overlijden zijn echtgenote Inge gevraagd, deze avond zijn plaats in te nemen en kort zijn levensverhaal te vertellen. Erg aangrijpend om te horen over een leven dat getekend wordt door keuzes van een vader, die hij nooit heeft gekend. Maar ook over het proces om te kunnen vergeven.

U begrijpt deze avond wordt een gevoelig onderwerp besproken. Wij vinden dat 75 jaar later, met respect hierover besproken

Piet Pruijssers

Grote excursie op zaterdag 28 september 2019 naar Zeeland

U was natuurlijk ook aanwezig bij de lezing op 30 januari over de watersnoodramp van 1953. Misschien was het toen allemaal niet zo duidelijk. De plaatjes te klein of de spreker onduidelijk of noem maar wat op. Op zaterdag 28 september is er een nieuwe kans om op de hoogte te komen van alle gebeurtenissen bij deze ramp. We bezoeken het Watersnoodmuseum in Ouwkerk op het eiland Schouwen-Duiveland. Een heel interessant museum, niet alleen vanwege de inhoud, maar juist door de huisvesting. De laatste gaten in de dijken waren door de stroming moeilijk dicht te krijgen. Daar werden grote betonnen bakken (caissons) voor gebruikt. Het museum is in vier van die grote bakken ingericht. Het thema in één van die caissons is 'Wederopbouw en Bewustwording'.

's Middags gaan we aan boord van het passagiersschip 'De Onrust' om vanaf het water te kijken naar de wederopbouw. Geweldige kunstwerken zijn er gemaakt om een watersnoodramp te voorkomen. Heel de wereld komt hiernaar kijken. Inwoners uit Sprang-Capelle mogen niet ontbreken. Word niet zenuwachtig door de naam van het schip, want het kan hoge golven aan.

Aan het eind van de middag kunt u op eigen gelegenheid het mooie Zeeuwse stadje Zierikzee bekijken en misschien wel een harinkje hapen.

Hoe ziet het programma van deze dag er uit?

08.30 uur: Vertrek vanuit Sprang-Capelle vanaf de **bibliotheek, Heistraat 20**.

10.00 uur: De koffie met Zeeuwse bolus staat klaar in het museum

Na de koffie krijgen we een inleiding over wat er allemaal te zien is.

Daarna bezoekt u op eigen gelegenheid het museum

12.15 uur: Vertrek vanuit Ouwkerk met de bus.

13.00 uur: Rondvaart met het passagiersschip 'De Onrust' vanuit Burghsluis

Aan boord is een gids aanwezig die uitleg geeft over wat er te zien is en waar u op moet letten.

Tijdens de rondvaart genieten we van een heerlijke koffietafel.

14.30 uur: Ontschepen en op weg naar Zierikzee

15.00 uur: Op ontdekkingstocht in Zierikzee

16.30 uur: Vertrek uit Zierikzee

18.00 uur: Afsluitend diner in het restaurant De Zevenbergsche Hoeve

20.30 uur: Aankomst in Sprang-Capelle

U kunt zich voor deze excursie aanmelden door € 70,00 over te maken naar de rekening van onze heemkundevereniging **NL21RABO 0334 2480 00** onder vermelding van 'Zeeland'. Per lid kan er één introducee mee voor € 75,00. Er is plaats voor 70 personen. Uw betaling bepaalt de volgorde van inschrijving. Als u uw museumkaart meeneemt, dan krijgt u later € 8,00 teruggestort op uw rekening!

Dieetwensen kunnen kenbaar gemaakt worden bij Hans van den Burg: tel. 0416-279094.

Graag overmaken vóór 18 september.

Verlag van de kleine excursie op 6 juli 2019 naar Fort Giessen

Prachtig weer op die eerste zaterdag in juli. Van de 34 deelnemers aan deze excursie waren er een stuk of zeven op de fiets gekomen. Die kregen waar voor hun geld: een mooie fietstocht door het Land van Heusden en Altena. We hadden daar in Giessen het rijk alleen: het fort was speciaal voor ons open.

We werden onthaald met een lekker bakske koffie met appelgebak. Kees van Maastricht was de slagroom vergeten. En die ging hij thuis in Woudrichem halen. We hadden genoeg tijd die middag. Aan het tempo konden we merken dat de vakantie begonnen was. Er werd een tweede kop koffie ingeschonken voor we een film gingen bekijken.

Maar eerst werden we welkom geheten door de voorzitter van de Archeologische vereniging van het Land van Heusden en Altena: Kees van Maastricht. Hij vertelde kort over het programma van deze middag. Eerst zouden we een film over de mobilisatie van WO I voorgeschoteld krijgen. Daarna rondgeleid worden in twee groepen door het fort en over het educatiepark.

De film over de mobilisatie geeft een mooi beeld van de impact die het op de gemeenschap heeft als een grote groep militairen ineens onderdak moet hebben. Op het fort konden maar een paar honderd militairen gelegerd worden, de rest werd ingekwartierd bij de inwoners van Andel, Giessen en Rijswijk. Elk huis kreeg vier militairen 'te gast'. Het zou maar van korte duur zijn. De verwachting was dat de oorlog kort zou duren. Maar dat viel tegen. Na ruim een jaar werden er barakken voor de duizenden militairen gebouwd. Maar wat moesten die militairen doen? Verveling sloeg al snel toe. Er werden toneelverenigingen en muziekkorpsen voor die militairen opgericht. De band met de bevolking was goed. Er werd in sommige gevallen zelfs de basis voor een huwelijk gelegd.

Bij de rondleiding door het fort krijgen we een goed overzicht over de verschillende waterlinies. De Oude Hollandse Waterlinie is ontstaan na het rampjaar 1672 en loopt van de Zuiderzee bij Amsterdam tot aan de Merwede bij Gorinchem. Deze linie moest de rijkdommen in de Nederlanden beschermen tegen de vijanden. En rijkdommen waren er genoeg; vergaard door de VOC.

Op den duur werkte deze waterlinie niet meer en werd de Nieuwe Hollandse Waterlinie aangelegd rond 1880. Deze waterlinie ligt verder naar het oosten zodat ook Utrecht beschermd zou worden.

Daarbij moest in zuidelijke richting ook bescherming komen. De forten Steurgat, Bakkerskil, Altena, Giessen en Vuren werden aangelegd. Het fort Giessen had speciaal de taak om Woudrichem te beschermen. Trieste conclusie is dat de waterlinie nooit gewerkt heeft. Toen in 1940 de Duitsers kwamen, vlogen ze over de waterlinie heen en bombardeerden Rotterdam.

John, onze gids, is een enthousiaste verteller en leidt ons door het fort. We zien de kruidkamer voorzien van koperen of messing beslag. IJzer zou zomaar een vonkje kunnen veroorzaken, maar dat wil je niet in een kruidkamer. Alle ruimten in het fort zien er perfect uit. Tot zelfs de ruimte waar 's winters de vleermuizen hangen. Een gedeelte is zelfs helemaal niet

toegankelijk vanwege de populatie vleermuizen, waaronder de zeldzame meervleermuis. Je vraagt je soms af hoe het mogelijk is dat de functie van een fort zo kan veranderen. Maar dat heeft alles te maken met de eigenaar van het fort: het Brabants landschap. Bovendien geeft het fort ook onderdak aan de natuurvereniging Altenatuur.

Een tweede gids neemt de andere helft van de groep mee naar buiten. Daar staan we eerst stil bij het ingenieuze wateropvang- en filteringsysteem. Het regenwater wat op 'het dak' van het fort valt, wordt middels het zand wat boven op het dak ligt gefilterd en via gootjes in het stenen dak naar de waterkelders geleid. Op die manier konden ze zichzelf van drinkwater voorzien.

De gebouwen hadden allemaal muren en ramen aan de noordwest kant. De vijand zou immers van zuidoost komen en daar lagen de dikke aarden wallen. We vragen ons af of dit niet een beetje naïef is. Net of de vijand daar rekening mee zou houden.

Boven op het fort stonden fortkanonnen met een kaliber van 15 centimeter. Deze hadden ieder een eigen bunker waarin ook de munitie werd opgeslagen. Zodra ze nodig waren, werden ze naar buiten gereden. Het kanon van fort Giessen is nog het enige originele uit de Eerste Wereldoorlog en is geschonken door het nationaal militair museum in Soesterberg.

Het fort is volledig omringd door een gracht. In geval van oorlog werd de brug opgehaald. Het personeel moest dan gebruik maken van een pontje. Dat pontje is weer in ere hersteld. Met het pontje zijn we naar de overkant gegaan. Het kleine trekpontje moest twee keer op en neer omdat we anders natte voeten zouden hebben. Aan de overkant waren loopgraven en schuilbunkers voor de kanonniers. Deze bunkers waren van gesegmenteerd beton gemaakt en met grote metalen staven bij elkaar gehouden. In de omgeving van het fort zijn er nog enkele overgebleven. Die zijn gerestaureerd en worden gekoesterd.

Er was ook een luisterput. Hierin stond een soldaat met grote oorleppen op. Zijn taak was om te waarschuwen voor naderende vliegtuigen. Voor zover bekend heeft het fort de enig overgebleven complete luisterput uit de Eerste Wereldoorlog.

We zijn deze middag weer heel wat wijzer geworden over forten en fort Giessen in het bijzonder. De inkwartiering van zoveel soldaten maakte ook veel indruk.

Hans van den Burg, Koos Nieuwenhuizen , Rien Visser

Projectgroep Oorlogsslachtoffers Waalwijk

Volgend jaar begint in Nederland de herdenking van 75 jaar bevrijding. Waalwijk, Waspik en Sprang-Capelle staan in het herdenkingsjaar stil bij de oorlogsslachtoffers uit de drie kernen. Daar is al een keer eerder over geschreven in Het Kosterluik.

Omdat er nog steeds onduidelijkheid is over de definitie van oorlogsslachtoffer volgt hieronder de definitie van oorlogsslachtoffers.

Oorlogsslachtoffers zijn burgers en militairen die in de strijd met de vijand of door hun handelingen of houding tegenover de vijand het leven hebben verloren. Ook mensen die tijdens de door de vijand opgelegde internering of vervolging overleden zijn, rekenen we hiertoe. Mensen die zijn omgekomen door oorlogsgeweld zoals een beschieting of bombardement omschrijven wij ook als 'slachtoffer van de oorlog'. Voor alle slachtoffers geldt dat hun laatste vrijwillige adres volgens de gegevens van de burgerlijke stand in een van de drie kernen van de huidige gemeente Waalwijk was. Ook is het belangrijk om te weten dat de werkgroep slachtoffers meeneemt uit het voormalig Nederlands-Indië voor de periode januari 1942 - 27 december 1949.

De gemeente Waalwijk heeft daartoe een werkgroep, waarin de drie heemkundekringen en -vereniging een centrale rol spelen, gevraagd deze taak op zich te nemen. De gemeente ondersteunt en faciliteert de werkgroep. De werkgroep kiest voor drie vormen van herdenken.

De eerste bestaat uit herdenkingstegels. Deze stenen worden in de kern Waalwijk geplaatst in het trottoir voor de huizen waar oorlogsslachtoffers hebben gewoond, niet alleen de Joodse slachtoffers.

De tweede vorm is het plaatsen van een bord of plaquette bij de oorlogsmonumenten in Waspik en Sprang-Capelle met daarop de namen van de oorlogsslachtoffers.

Een derde vorm wordt een boek waarin het verhaal van alle oorlogsslachtoffers in de huidige gemeente Waalwijk wordt verteld. Wie waren zij? Waar woonden ze? Hoe oud waren ze toen ze stierven, waardoor zijn ze om het leven gekomen?

Op zaterdag 4 mei 2019 zijn in Waalwijk de eerste twee herdenkingsstenen voor de Waalwijkse oorlogsslachtoffers onthuld.

In het pand aan Markt 2 woonden Louis van Adelberg en Hermann Seinfeld. De familie van Adelberg had er sedert 1907 een kledingwinkel en textielhandel.

Louis van Adelberg was joods. Door zijn 'gemengde huwelijk' met de katholieke Anna Maria van Lieshout werd hij gespaard voor deportatie, maar Van Adelberg werd zodanig getreiterd, gepest, verneerd en gemarteld dat dit zijn ondergang werd. Hij overleed op 21 maart 1944.

Hermann Seinfeld, een jood van Oostenrijkse komaf, woonde bij de familie Van Adelberg in. Hij werkte sinds 1929 bij de leerfabriek 'De Amstel' en was volledig geïntegreerd in de Waalwijkse samenleving. Samen met andere Waalwijkse joden werd hij in augustus 1942 op transport gesteld. Hermann is omgekomen 'in de nacht en nevel van het Derde Rijk'. Waar en hoe kon niet achterhaald worden, vast staat alleen dat hij op 31 maart 1944 niet meer in leven was.

Het was een sobere plechtigheid met een paar genodigden waaronder de vertegenwoordigers van groepen die in de begintekst staan en een aantal passerende voetgangers.

Indrukwekkend was de aanwezigheid van kinderen en kleinkinderen van de familie Van Adelberg. Een van de kleinzoons las een stuk uit de Thora voor. Alle kinderen legden steentjes bij de tegels.

Koos Nieuwenhuizen

Zomercollege

erfgoed brabant

Deze zomer organiseren Erfgoed Brabant en Brabants Heem lezingen over het kloosterleven in Brabant. Enkele leden hebben gehoor gegeven aan deze oproep om de colleges te volgen. Hieronder volgt een verslag.

Op 10 juli was ik te gast in het Museum Krona (Museum voor Religieuze

Kunst) in Uden. De ontvangst met koffie of thee was goed. Om half acht nodigde de spreker van vandaag, Wouter Prins, conservator van het museum, ons uit om naar buiten te gaan en een bezoek te brengen aan de voorhof en de kapel van de abdij 'Maria Refugié'.

Even een stukje geschiedenis. De zusters zijn van de Birgittijnse Orde, die door Heilige Birgitta van Zweden gesticht is in 1378. Het eerste klooster in de Nederlanden was in Koudewater. Door allerlei omstandigheden

vertrokken zij in 1713 naar Uden. Het werd hun toevluchtsoord 'Maria Refugié'. Zij hebben hier gewerkt, het klooster uitgebreid naar zoals het er nu uitziet.

Klooster met kruidentuin

Onze gids vertelde tijdens de wandeling over bijzondere gebeurtenissen in hun leven. In de toegangspoort van de binnenhof had je een mooi zicht op de kapel. De kapel is gebouwd tussen 1736 en 1749 en heeft een schitterende barokke stijl. Bijzonder zijn het priesterkoor en het hoogkoor voor de zusters dat zich boven de gewone gelovigen bevindt.

Na deze wandeling gingen we terug naar het museum waar Wouter Prins een uitleg gaf over het thema **'Niet meer van deze tijd'**. In de jaren 60 van de

Heilige Agnes met lam

vorige eeuw begonnen de veranderingen te komen. De traditie, de kleding van de zusters, alles veranderde zoals in het gewone leven.

De verschillen tussen

de diverse orden vervaagden. De kloosterwaarden zoals zorg en onder-richt, gemeenschap en samenleving, structuur en ordening enz. zijn punten van aandacht.

Na deze lezing gingen we zelfstandig of onder leiding van Wouter Prins het museum bezoeken. Te zien is o.a. de beeldengroep bestaande uit houten beelden die toegeschreven zijn aan de 'Meester van Koudewater'.

In de Abdijvleugel is een expositie 'de Groene Middeleeuwen' te zien.

Deze expositie slaat een brug tussen kunst en kruidentuin.

In de benedenzaal is een selectie van hoogtepunten uit de collectie zo-

als iconen b.v. de 'Aanbidding der Koningen' uit ca. 1520.

In de schatkamer achter de grote kluisdeur vindt u vitrines met schat-ten die aanlichten als u er recht voor staat.

Na afloop van deze avond is een compliment op zijn plaats voor Erfgoed Brabant en Brabants Heem die deze colleges organiseren. Persoonlijk vind ik het mooi om op deze manier gebouwen, waar je anders niet zo gemakkelijk komt, te bezoeken en te fotograferen.

Ad Wagemakers

Voorhof en Kapel

Verhalen over inkwartiering

De heemkundevereniging is op zoek naar verhalen over inkwartiering in Sprang-Capelle tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ter gelegenheid van het feit dat Nederland in 2020 75 jaar geleden werd bevrijd, komt er in het Huis van Waalwijk een expositie die aandacht besteed aan de bezettingsjaren en de bevrijding van Sprang-Capelle, Waalwijk en Waspik. Deze expositie is een samenwerking van de drie heemkundekringen en -verenigingen in de gemeente Waalwijk, het Streekarchief Salha, het Huis van Waalwijk en het kunstencentrum Waalwijk. De expositie wordt gehouden van 4 april t/m 9 mei 2020. U hoort daar t.z.t. nog meer over.

Eén van de onderwerpen van deze expositie is **inkwartiering**. Een kleine werkgroep uit onze vereniging is deze expositie aan

het voorbereiden. Zij ontvangen graag verhalen over **inkwartiering in Sprang-Capelle** gedurende WO II. Het gaat dan om inkwartiering van Duitse soldaten, Geallieerde militairen of burgers.

U kunt hierover contact opnemen met de voorzitter: tel.06-51119776 of

per mail voorzitter@heemkundesprangcapelle.nl

Piet Puijssers

Brabants dorpsleven in ansichtkaarten

U krijgt de groeten uit Brabant, een nostalgische terugblik op het leven en werken van de Brabanders.

Struise boerinnen aan het werk in de boerderij en op het veld, bonkige boeren die hun waar aan de man brengen op markten in de regio, het spinnenwiel, de hondenkar, de schapenwagen

of Brabantse kinderen op het erf; samen vormen deze beelden de prentbriefkaartenreeks 'Brabants Dorpsleven'. Het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) heeft rond deze nostalgische kaartenreeks een nieuwe site gemaakt: 'Brabants Dorpsleven' (www.brabantsdorpsleven.nl). De site is ontwikkeld in nauwe samenwerking met de initiatiefnemers en verzamelaars Jac. Biemans en Albert Pennings

Meer dan 400 prentbriefkaarten online

Voor deze ansichtkaartenreeks werd het rauwe boerenleven vastgelegd, maar dan wel met een gouden randje van puffers en zondagse kleding, mooie meisjes en schattige boerenkinderen. Meestal werden de opnames in scene gezet. Boerinnen zetten hun zondagse poffer op bij het voeren van de kippen en kinderen mochten voor deze ene keer me rijden op de hondenkar. Toch geven de foto's van Brabantse mensen in hun omgeving een uniek inkijkje in het leven en werken van Brabanders van begin 20ste eeuw; een periode waarin het versturen en verzamelen van prentbriefkaarten een ware rage was en de ene na de andere uitgever zich grif op deze nieuwe markt begaf. Fotografie was in die tijd nog bijzonder en fotografen en uitgevers wisten wat de mensen mooi vonden én wat goed verkocht.

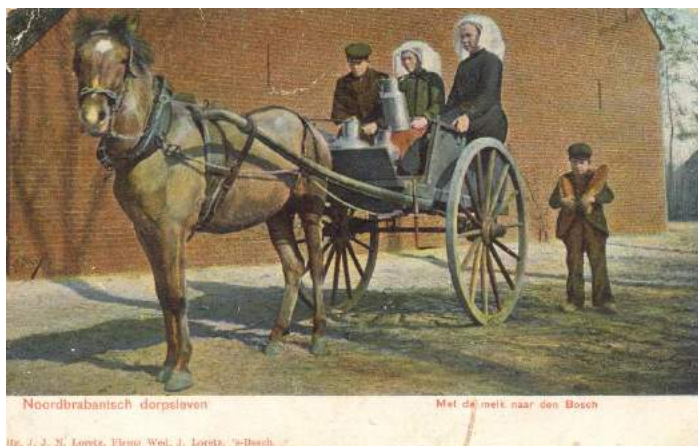

De site www.brabantsdorpsleven.nl is de plek waar iedereen online plaatjes kan bekijken van (en verhalen kan lezen over) het Brabantse boerenleven van vroeger. Je ziet het Brabant zoals dat in de eerste helft van de vorige eeuw is vastgelegd op foto's en uitgegeven en verstuurd werd als prentbriefkaart. Het zijn herkenbare én bevreemdende beelden van Brabantse binnenhuizen, Brabantse types, boeren en boerinnen aan het werk in het veld, buurpraatjes en rust na gedane arbeid, de wekelijkse tocht naar de markt in de regio en gescharrel op het erf. De prenten en verhalen nemen je mee terug naar de Brabantse idylle van toen.

Verzamelaars

Daarnaast is dit ook de plek waar prentbriefkaartenverzamelaars van de reeks 'Brabants Dorpsleven' terecht kunnen bij vragen en voor het uitwisselen van informatie. In het onderdeel 'Uitgevers' delen we alle informatie die wij hebben kunnen achterhalen over de naar schatting 1900 verschillende prentbriefkaarten, gerubriceerd naar uitgever.

"Het is moeilijk om álle gegevens van al die kaarten te achterhalen. Waar is de foto genomen en door wie, wanneer precies en wie staat er op? Jan Aerts (1930 – 2009) heeft het fundament gelegd voor de inventarisatie van deze collectie. Wij prijzen ons gelukkig dat we gebruik kunnen maken van zijn uitgebreide verzameling en van zijn aantekeningen. Jac. Biemans en Albert Pennings voegden hun eigen bevindingen aan deze collectie toe en ontwikkelden een site, waarvan deze een voortzetting is", vertelt Mathilde Min, beeldredacteur en samensteller.

Contact

Ga terug in de tijd op www.brabantsdorpsleven.nl. Heb je herinneringen aan deze tijd of heb je aanvullingen, vragen of opmerkingen? Laat het ons weten via het forum op de site.

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Ik had mijn best gedaan om het deze keer niet zo moeilijk te maken. Want wie kent niet de mooie villa op de hoek van de Heistraat en de Nieuwevaart? Vroeger een burgemeesterswoning en nu ..... Het geweldige beeld in de voortuin valt meteen op. Ik verwacht dat er straks nog een fontein komt. Het heeft lang onderdak gegeven aan het schildersbedrijf PÉBÉ. Nu zwaait de firma Biemans daar de scepter. En het geeft bovendien slaapgelegenheid aan onze gewaardeerde buitenlandse arbeiders. Als u daar naar boven gekeken had, had u vast en zeker de windwijzer op het dak zien staan. Maar dat is

bijna door niemand gezien, behalve dan door Nico Wittebol.

Nico heeft langzamerhand een krat wijn van de heemkundevereniging staan. Kom leden van onze vereniging laat u niet kennen! Het flesje wijn wordt weer bij Nico bezorgd.

Waar is dit?

In Sprang aan de doorgaande weg heb ik deze foto gemaakt. Ik heb wel een goed oog voor opvallende details. Want wat zag ik daar tegen de gevel? U herkent het vast wel. Maar daar hoort natuurlijk nog iets anders bij wil het functioneel zijn. Maar dat ontbrak juist. Opvallend!

Meer aanwijzingen kan ik niet geven. Ik verwacht echt veel goede inzendingen.

Bel uw oplossing door naar de redactie van Het Kosterluik, p.a. Netty Waarts, tel. 0416-312210 of stuur een e-mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 13.3'. **En vergeet niet uw adres te vermelden.**

Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Wie kent ze?

Hieronder staan de namen van de personen op de foto uit Het Kustersluik 13.2.

Wij werden er fijntjes op attent gemaakt dat deze foto al eens eerder in een van de uitgaven van onze vereniging verschenen was. Klopt inderdaad; onze excuses voor dit foutje. In 'Bedrijvigheid deel 3' staat op bladzijde 324 deze foto met alle namen erbij. Maar we geven toch even nog wat informatie omdat Jan de Rooij op deze foto staat.

De foto is gemaakt in 1943 bij het huwelijk van Johan Cornelis Koekkoek uit Dussen en Jacoba Hendrika Timmermans uit Sprang-Capelle die op het Oosteind woonde. Dat is het echtpaar waar Jan de Rooij later zijn zender plaatste. Jan staat ook op de foto onder nr 25. Jacoba Timmermans woonde schuin tegen over de familie De Rooij. Dat maakt de foto wel heel bijzonder.

Ik vroeg me af waarom Jan de Rooij alleen op die foto staat zonder zijn verdere familie. De reden is dan Jan een bevriend was met de broer van de bruid. Daarom mocht hij ook op het bruiloftsfeest komen en vanzelfsprekend de rest van het gezin niet.

Koos Nieuwenhuizen

Lijst met namen:

- 1 Woutje Koekkoek-Colijn, vrouw van nr. 11
- 2 Coob Timmermans, vader van de bruid
- 3 Aaltje Timmermans -Verhoeven, moeder van de bruid
- 4 Kind van nr..11: Goof Koekkoek
- 5 Kind van nr. 11: Goof Koekkoek
- 6 Jacoba Koekkoek-Timmermans, de bruid
- 7 Pietje Koekkoek-Van Mersbergen, moeder van de bruidegom
- 8 Marry Koekkoek, man van nr. 7, vader van de bruidegom
- 9 Zus van nr. 7
- 10 Toos van Mersbergen, vrouw van nr. 20; later getrouwd met Van Baardwijk
- 11 Goof Koekkoek, broer van de bruidegom
- 12 Marie Roubos-Koekkoek, vrouw van nr. 21
- 13 Pietje Timmermans-Van Beek, vrouw van nr. 14
- 14 Hein Timmermans
- 15 Adriaan van Vuren
- 16 Gertje van Vuren-Koekkoek, vrouw van nr. 15
- 17 Johan Koekkoek, bruidegom. Bij deze man plaatste Jan de Rooij zijn zender.
- 18 Cornelis van Beek, broer van nr.13
- 19 Jacobus Timmermans; later getrouwd met Jo van der Leij
- 20 Cor Koekkoek
- 21 Adriaan Roubos
- 22 Bas Koekkoek
- 23 Onbekend
- 24 Onbekend
- 25 Jan de Rooij, de verzetsstrijder
- 26 Theo Timmermans
- 27 Pit van Zelst-Timmermans, vrouw van nr. 28
- 28 Jo van Zelst
- 29 Sjaak de Graaf
- 30 Dubbel genummerd zie nr. 19
- 31 Dubbel genummerd zie nr. 20

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

28

27

26

25

24

23

22

21

31

30

29